

стості з різних точок зору, в різних життєвих ситуаціях. Будь-яка характеристика не повинна бути статичною. Педагог повинен переглядати свої оцінки, переперевіряти їх, вносити зміни в разі змін якостей особистості вихованця.

*Яшанов С.М.,
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова*

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ОРІЄНТОВАНИХ НАВЧАЮЧИХ СИСТЕМ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ

Система навчання, у тому числі і вузівського, заснована на передачі (трансляції) знань і фактів, залишається практично незмінною багато десятиків років. Тим часом нові суспільні потреби вимагають зміни освітньої парадигми — орієнтації на фундаментальність і гуманізацію освіти, розвиток творчого потенціалу особистості. Розробка нових педагогічних систем і адекватних їм креативних педагогічних технологій, що використовують сучасну методологію вимагає принципово нових підходів до навчання у вузі. А це, у свою чергу, піднімає проблему пошуку адекватних методів і технологій навчання. Для повного становлення синергетичної парадигми «відкритої» моделі необхідно забезпечити: зміну ролі студента, його переорієнтацію на співтворчість; особистісну спрямованість процесу навчання; широке впровадження і використання інформаційних систем і технологій навчання.

Основною проблемою використання комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання в самостійній роботі студентів залишається гострий недолік сучасних комп'ютерних навчальних програм, створених на сучасній науковій базі та методиці викладання матеріалу. Наявні навчальні програми значно відстають від можливостей сучасних комп'ютерних технологій. Подібні недоліки роблять сумнівним результат використання таких курсів, хіба що тільки як доповнення традиційних навчальних курсів вузів.

Процес навчання, у загальному вивади, складається з трьох фаз — одержання знань, придбання умінь і оволодіння навичками. Сучасні засоби роботи з пасивними інформаційними ресурсами (гіпертекстові, мультимедійні)

у сукупності з мережними технологіями цілком придатні для одержання знань, у тому числі і при самостійній роботі студентів.

Класична схема навчального процесу: лекція – підручник (навчальний посібник), методичні вказівки – практичне (лабораторне) заняття ; навчальний посібник, методичні вказівки – самостійна робота студентів; поточний контроль успішності по проробленому матеріалу – іспит (залік) – може і повинна бути відбита в сучасному комп'ютерному курсі самостійного навчання в повному обсязі. Саме тому виникла потреба в створенні нової технологічної системи, що дозволила б передати великій кількості людей доволіний обсяг інформації і спеціальних знань. Однак самостійне навчання пред'являє принципово нові вимоги до методик та засобів вивчення і закріплення знань. Ці вимоги стосуються в першу чергу до системного представлення великого обсягу взаємозалежних знань з різних областей.

Найчастіше реалізація навчальної роботи зводиться до створення комп'ютерної інтерактивної навчальної системи (КІНС) за схемою гіпертекстового підручника з мультимедійними ілюстраціями. Але, якщо усі компоненти КІНС (навчальний матеріал, мультимедійні ілюстрації, набір тестів) не зв'язані єдиною методикою, що реалізує той чи інший алгоритм навчання, то головної мети — максимального засвоєння пройденого матеріалу, здобуття умінь та навичок, достовірного контролю знань, досягти неможливо. Тому виникла необхідність у розробці нових інструментальних систем створення й організації активних інформаційних ресурсів. Такою інструментальною системою є інтегроване середовище розроблювача комп'ютерних навчальних систем (ІСРКНС), яке являє собою універсальне інструментальне програмне забезпечення, призначене для автоматизації розробки комп'ютерних навчальних і тестуючих систем для доволіних предметних областей.

ІСРКНС є засобом, що сполучає у собі властивості як гіпертекстових так і експертних систем, призначених для генерації методично замкнених навчальних систем, покликаних розбудити у студента інтерес до предмету і забезпечити його необхідним обсягом знань, умінь та навичок. Для забезпечення повної інтеграції компонентів у єдину навчальну систему, на етапі їхнього створення варто дотримуватись апробованих методик викладу матеріалу.

Технічно ІСРКНС має у своєму складі наступні функціональні модулі. Модуль реєстрації – який у проєктованому навчальному програмному засобі повинен виконувати функції реєстрації та підтримку моделі студента і ведення електронного журналу. Електронний журнал являє собою засіб візуалізації моделі студента і с вихідним матеріалом для проведення статистичного аналізу і оцінки якості навчання. Реєстрація студента полягає в запиті у нього визначених анкетних даних і присвоєнні йому внутрішнього унікального ідентифікатора і спеціального пароля для роботи із системою. Модуль питань допуску повинен виконувати функцію “вступного” тестування для створення і заповнення моделі студента. Створена цим модулем модель використовується як на наступному етапі навчання, так і на етапі тестування. Модуль організації процесу навчання дозволяє створювати програмні елементи двох видів: гіпертекстовий підручник з елементами мультимедіа і компоненту інтерактивного навчання. Причому в сконструйованій навчальній системі може використовуватись як один з цих компонентів, так і обидва (виходячи з цілей розробки). Якщо в процесі навчання будуть виявлені пропуски в знаннях студента, то система, на підставі аналізу його моделі і поточного рівня навичок повинна здійснити добір і повторне пред’явлення не засвоєних елементів знань. Окрім того, за бажанням студента повинен здійснюватися безпосередній перехід до відповідного розділу теоретичної частини, тобто керівництво навчальним процесом повинно передаватися модулю навчання, де як параметри задаються елементи знань. Після завершення процесу тестування передбачена можливість одержання студентом оцінки (як по кваліфікаційній системі, так і в рейтинговій) і складання списку розділів дисципліни, з якими студенту варто ознайомитися повторно. ІСРКНС повинна також робити генерацію модуля системних налаштувань генерованої навчальної системи на конкретне програмне й апаратне забезпечення. Даний модуль повинен здійснювати ініціалізацію необхідних програмних і апаратних засобів, а також керувати обміном інформації між цими засобами і клієнтською частиною навчальної програми.

Програмне середовище, розроблене на основі викладених підходів, дозволяє створювати комп’ютерно-орієнтовані навчальні і тестуючі сис-

теми для всіх трьох фаз навчання — одержання знань, придбання умінь і оволодіння навичками. Упровадження такого середовища, разом з технологіями і методиками самостійної освіти, дозволить забезпечити високу якість такого виду навчання, з одного боку, за рахунок прискорення процесу створення і тестування навчальних програм і, з іншого боку, корекції методик навчання в залежності від рівня підготовки і психологічних особливостей студента.

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЬСЬКИХ КАДРІВ
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА

Матеріали
міжнародної науково-теоретичної конференції
до 80-ої річниці НПУ імені М.П. Драгоманова

18-19 жовтня 2000 року

КИЇВ – 2000

Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства: Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова 18-19 жовтня 2000 р. / Укл. П.В.Дмитренко, О.Л.Макаренко. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2000. – Ч.3 – 244 с.

Процеси гуманізації та гуманітаризації системи освіти, які відбуваються в нашій державі, вимагають орієнтації майбутніх вчителів на особистісно-орієнтоване навчання як максимальне розкриття кожним учнем своїх можливостей, свого природного потенціалу. Втілення в життя цього завдання можливе лише за умови досягнення кожним в процесі професійної підготовки такого рівня самоактуалізації особистості, який і забезпечить прийняття кожної дитини та побудову педагогічного спілкування на "суб'єкт-суб'єктній" основі.

Конференція має за мету як сприяння розгляду теоретичних і розв'язанню науково-практичних психолого-педагогічних питань і проблем підготовки вчителів в умовах трансформації суспільства й поступового переходу до ринкових відносин, так і піднесенню значимості самої педагогічної освіти, висвітлення відповідальної ролі вчителя і викладача в сучасному суспільстві.

Адресується вченим, які працюють у різних галузях суспільних наук, фахівцям освітньої справи, викладачам і студентам.

Редакційна колегія:

М.І.Шкіль – *головний редактор*,
П.В.Дмитренко, В.І.Бондар, М.І.Жалдак, І.П.Грищенко, Л.П.Вовк,
В.К.Сидоренко, М.І.Шут, М.К.Шеремет, Л.В.Волницька,
Є.П.Синьова, Є.В.Коршак, Н.В.Гузій, А.Й.Канська, Т.В.Ладиченко,
С.В.Страшко, О.П.Симоненко